

SOLIDAIR MET DE COLLEGA'S

Opkomen voor buitenlandse rechters in nood. Dat is de missie van de stichting

Rechters voor Rechters. Voorzitter Tamara Trotman: 'Je staat er soms versteld van hoe

dapper die collega's zijn.' Tekst: Rob Edens Foto's: Serge Ligtenberg

Een rechter die wordt ontslagen, overgeplaatst of gearresteerd. Reden: hij of zij deed een uitspraak die de machthebber niet aanstaat, ook al was het vonnis juridisch correct. Er zijn landen waar het gebeurt. 'Omdat rechters simpelweg hun wérk doen', zegt een verontwaardigde Tamara Trotman, raadsheer bij het gerechtshof Den Haag en voorzitter van de Nederlandse stichting Rechters voor Rechters. Doel van deze stichting: het aan de kaak stellen van situaties waarbij de onafhankelijkheid van buitenlandse rechters in het geding is.

Maria Lourdes Afuni

Neem het voorbeeld van rechter Maria Lourdes Afuni uit Venezuela. In december 2009 schorste zij de al drie jaar durende voorlopige hechtenis van een zakenman die werd verdacht van witwaspraktijken. De maximale duur die een voorarrest in Venezuela volgens de wet mag duren, was al ruim verstreken. Ook de Verenigde Naties hadden gezegd dat de voortdurende detentie van de zakenman niet deugde. Maar president Chávez sprak direct schande van de vrijlating en liet Afuni arresteren. Zij zat meer dan een jaar vast in een vrouwengevangenis, onder erbarmelijke omstandigheden. Ze werd in die periode verkracht, raakte zwanger en onderging een

abortus. Afuni werd begin 2011 - nadat bij haar kanker was geconstateerd - onder huisarrest geplaatst. In de zomer van 2013 werd ze voorwaardelijk vrijgelaten. Ze mag het land niet verlaten, heeft een meldplicht, een verbod op contact met de media en ze mag zich niet uiten via sociale media. Haar proces sleept zich tot op de dag van vandaag voort. Trotman: 'Zo'n zaak is niet alleen afschuwelijk voor de persoon zelf, maar er is ook nog eens een *chilling effect*: andere rechters in Venezuela zullen op z'n minst aarzeling hebben een uitspraak te doen waarvan ze denken dat het regime het er niet mee eens is. Je pakt één rechter aan en daarmee houd je de rest onder de duim.'

Niet uniek

De zaak van Afuni is zeker niet uniek; er zijn meer rechters die niet in onafhankelijkheid hun werk kunnen doen. Soms gebeurt dat ver van huis, maar soms ook minder ver. Rechters voor Rechters bemoeide zich inmiddels met onoorbare zaken in Rusland, Georgië, de Filipijnen, Servië, Slowakije, Venezuela dus, Swaziland, Bulgarije, Honduras, Turkije, Tunesië en Oekraïne (zie ook www.rechtersvoorrechters.nl).

Trotman: 'Zaken komen op verschillende manieren bij ons terecht. Soms wordt recht-

Rechters voor Rechters

Rechters voor Rechters bestaat sinds 1999. Na een poos minder actief te zijn geweest, draait de stichting sinds 2009 weer op volle toeren. De bestuursleden zijn Tamara Trotman, Jolien Schukking (College van Beroep voor het bedrijfsleven), Gerrard Boot (gerechtshof Amsterdam), Ybo Buruma (Hoge Raad), Evert van der Molen (rechtbank Noord-Holland) en Esther de Rooij (rechtbank Amsterdam). Secretariële ondersteuning wordt verleend door Vera Willemsen en Shakila Mangal van het gerechtshof Den Haag. Douwe Sikkema is de social mediamanager en beheert de site www.rechtersvoorrechters.nl en het Twitteraccount @Judges4J. Daarnaast is er een groep collega's die zich regelmatig inzet, bijvoorbeeld voor vertaalwerk of opmaak van de nieuwsbrieven.

De stichting is volledig afhankelijk van giften en donaties. Rechters voor rechters doet bij haar activiteiten regelmatig met succes een beroep op Nederlandse rechters die de stichting een warm hart toedragen.

“Onafhankelijkheid is niet overal vanzelfsprekend”

streeks contact met ons opgenomen. Dat kan door een rechter zelf zijn, of door een collega. Maar het komt ook voor dat we door een internationale organisatie op een zaak worden geattendeerd. We hebben veel internationale contacten. En we lezen natuurlijk ook kranten en zijn actief op sociale media. Onze middelen en mankracht zijn beperkt, dus we kijken steeds: waar denken we dat we effectief kunnen zijn? Dat hangt dan bijvoorbeeld af van de vraag welke contacten we hebben. We proberen steeds slimme coalities te smeden, met optimaal effect.'

Maatwerk

Als een zaak eenmaal is 'omarmd', is vervolgens maatwerk geboden. Soms helpt het luid op de trom van de publiciteit te roffelen, maar soms is het beter dat juist niet te doen, legt Trotman uit. 'Publiciteit kan een rechter soms alleen maar meer in de problemen brengen. Stille diplomatie werkt dan beter. Zorgen dat je achter de schermen met de juiste mensen praat. Een vaste regel is er niet. We merken meestal wel dat er een zekere druk uitgaat van internationale aandacht. Hoe autoritair regimes ook zijn, het wordt nooit leuk gevonden als er schande wordt gesproken over een bepaalde handelwijze.' Altijd wordt geprobeerd in ieder geval op persoonlijk niveau iets te doen. Zo organiseerde Rechters voor Rechters de actie 'een kaartje voor Afiuni', een blijk van solidariteit dat de Venezolaanse rechter daadwerkelijk in de gevangenis bereikte en haar zeer ontroerde, aldus Trotman. Ook voor Metin Özcelik en Mustafa Baser, twee Turkse rechters die vast-

zitten, organiseerde Rechters voor Rechters een dergelijke actie.

Swaziland

De mores in buitenland zijn soms totaal anders dan we in Nederland gewend zijn. Trotman vertelt over een onderzoeksmissie aan het koninkrijk Swaziland, een absolute monarchie waar de rechtsstaat ver te zoeken is. Directe aanleiding voor het bezoek: arrestaties van de minister van Justitie, twee rechters en een griffier en de belegering door de politie van het huis van de hoogste rechter, de Chief Justice. Overigens dezelfde man die er eerder voor zorgde dat burgers met een geschil tegen de koning, bijvoorbeeld over de aanspraak op land, zo'n zaak niet konden indienen bij de rechtbank. De overheid won op een gegeven moment letterlijk alle zaken waarbij de staat was betrokken. Trotman: 'Een score van honderd procent! Dan moet er iets niet kloppen.' De Chief Justice was een paar jaar geleden ook verantwoordelijk voor het onterechte ontslag van de kritische rechter Thomas Masuku, die de koning beledigd zou hebben in een vonnis. Rechters voor Rechters ondersteunde ook Masuku. Trotman: 'Ik bleek in Swaziland in een soort drama van Shakespeare terecht te zijn gekomen. Sommige mensen doen alles om in de gunst te komen van de koning. Maar je kunt ook zomaar weer uit de gratie vallen. Dat heeft de Chief Justice daar ervaren – hij delfde het onderspit tijdens een machtsconflict tussen enerzijds hemzelf en de minister van justitie en anderzijds de premier. Het is de vraag of het gedwongen vertrek van deze hoogste

rechter nu echt is ingegeven door de politieke wens om een onafhankelijke rechterlijke macht te realiseren, zoals men het doet voorkomen, of dat er nog persoonlijke rekeningen open stonden. Ik hoop uiteraard het eerste. Het is boeiend om de situatie in zo'n land met eigen ogen te zien.'

Morele steun

Behalve opkomen voor rechters in moeilijkheden, beschouwt Rechters voor Rechters het ook als haar taak om Nederlandse rechters (in opleiding) voor te lichten over het feit dat de onafhankelijke status die zij hebben, geen vanzelfsprekendheid is. Zo verzorgt de stichting een onderdeel van de opleiding voor nieuwe rechters waarin dit aspect onder de aandacht wordt gebracht. Vorig jaar gebeurde dat, op uitnodiging van Rechters voor Rechters, door de Oekraïense rechter Volkov. Hij was destijds na een schijnproces ontslagen. Na een succesvolle klacht bij het Europese Hof voor de Rechten van de Mens in Straatsburg, is hij inmiddels weer in functie. Trotman: 'Het is goed kennis te nemen en te blijven nemen van dergelijke verhalen. Een onafhankelijke rechterlijke macht in een land kan alleen bestaan als er rechters zijn die de durf en persoonlijke moed hebben om ook in zware tijden hun rug recht te houden, zelfs als dat voor hen persoonlijk consequenties heeft. Zij doen dat niet voor zichzelf, zij doen dat omdat mensen onvoorwaardelijk vertrouwen moeten kunnen hebben in rechters en rechtspraak. Rechters die in hun onafhankelijkheid worden aangetast, verdienen onze steun en solidariteit.' ■

Tamara Trotman (1969)

1986 – 1992: Studie rechten, Vrije Universiteit Amsterdam

1992 – 2005: Strafadvocaat in Den Haag

2006 – 2014: Strafrechter rechtbank Rotterdam

2014 – heden: Raadsheer gerechtshof Den Haag, afdeling strafrecht

Nevenfuncties (onder meer):

2009 – heden: bestuurslid stichting Rechters voor Rechters, sinds 2013 voorzitter

2012 – heden: lid raad van toezicht Unicef Nederland

2008 – heden: lid Benoemingsadviescommissie Amnesty International Nederland

